

Svar på skriftligt spörsmål om beväringarnas rättssäkerhet och behovet av ytterligare lagstiftning

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 278/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Mia Laiho /saml:

Hur ämnar regeringen och justitieministern att förbättra rättssäkerheten för beväringar vid olyckor som skett under beväringstiden, och

har regeringen för avsikt att till exempel sätta till en tväradministrativ arbetsgrupp vars uppgift är att utvärdera frågor inom straffrätten för personer som fullgör beväringstjänst och andra eventuella berörda parter, till exempel Transport- och kommunikationsverket och Försvarsmakten, klarlägga frågorna och ge förslag till eventuella nödvändiga lagstiftningsändringar för att förbättra rättssäkerheten?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Rätten till en rättvis rättegång för var och en har tryggats i Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna som gäller som lag i Finland. Den viktigaste rättigheten som ingår i rätten till en rättvis rättegång är oskyldighetspresumtionen enligt vilken var och en som blivit anklagad för brott ska betraktas som oskyldig till dess hans skuld lagligen fastställts. Domstolen har skyldighet att bemöta den misstänkta som oskyldig och hellre fria än fälla. Den som misstänks eller tilltalas för ett brott har rätt att anlita ett biträde i förundersökningen och rättegången, och vid behov få kostnadsfri rättshjälp. Förundersökningsmyndigheten ska även se till att rätten att anlita biträde faktiskt tillgodoses när garantierna för en rättvis rättegång kräver det. Rättssäkerheten för misstänkta och tilltalade har förbättrats under de senaste åren i samband med genomförandet av direktiven om misstänkta och tilltalades processuella rättigheter.

Strafflagen utökades 1984 med ett nytt kapitel 45 om militära brott. Kapitlet reformerades 2000. Straffbestämmelserna formulerades allmännare, straffskalorna lindrades och förhållandet mellan de påföljder som påförs för olika brott sågs över. Bestämmelser om tjänstgöringsbrott, förmansbrott och brott under krigstid ingår i kapitlet. Bestämmelserna i kapitlet tillämpas även på dem som fullgör sin värnplikt. Utförligare bestämmelser om värnpliktigas skyldigheter ingår i värnpliktslagen (1438/2007) som på flera ställen hänvisar till det allmänna tjänstreglementet.

En soldat eller värnpliktig kan förutom att vara skyldig till militära brott även vara skyldig till andra handlingar som är straffbara enligt strafflagen, till exempel trafikbrott, vållande av person-

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 278/2019 rd

skada, eller misshandel. Bestämmelserna som gäller dessa handlingar är allmänna och kan tillämpas på vem som helst. I vissa situationer kan ett annat brott ingå i ett militärt brott, lindrig misshandel kan till exempel ingå i våldsam motstånd mot förman (RP 17/1999 rd, s. 8). I många fall, till exempel vid trafikbrott, kan soldaten eller beväringen dömas förutom för militära brott även för handlingar som är straffbara enligt bestämmelserna i strafflagen. Det finns ingen motivering för att soldater eller värnpliktiga skulle vara i en särställning vid tillämpningen av dessa bestämmelser.

Inga betydande behov av att reformera bestämmelserna om det straffrättsliga ansvaret för soldater och värnpliktiga har uppkommit.

Justitieministeriet följer upp och bedömer kontinuerligt genomförandet av rättssäkerheten och effekten av bestämmelserna i strafflagen.

Helsingfors 20.11.2019

Justitieminister Anna-Maja Henriksson